

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus päättää antaa seuraavan lausunnon Luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta:

Luonnos hallituksen esitykseksi on Varsinais-Suomen liiton näkökulmasta asianmukaisesti valmisteltu ja selvästi kuvattu. Muutokset toimeenpanisivat EU:ssa syksyllä 2023 hyväksytyn uusiutuvan energian RED III

-direktiivin artiklaa 16 lupamenettelyistä. Muutokset koskevat hallinnollisesti ensisijaisesti valtion ympäristöhallintoa eli tulevaa valtion lupa- ja valvontavirastoa. Esityksen välilliset vaikutukset koskevat toki myös uusiutuvan energian tuotantolaitosten hankekehittäjiä.

Varsinais-Suomen liiton aluesuunnittelun työhön esitys tuo odotettua selkeyttä siitä, että juuri valtion ympäristölupaviranomaiset vastuutetaan erittelemään ja nimeämään RED III -direktiivin artiklassa 15 tarkoitetut uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet yhdelle tai useammalle uusiutuvan energian muodolle. Lupaviranomaisen tulee tunnistaa soveltuvat alueet kattavan ympäristöanalyysin perusteella. Energiantuotannosta alueilla ei saa aiheutua merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lupaviranomaisen tulee valmistella alueet paitsi oleviin suunnitelmiin ja tutkimukseen perustuen, niin myös vuorovaikutuksessa osallisten kanssa. Ennen alueiden nimeämistä tulee tehdä myös viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi. Tässä niin kutsutussa sovassa tunnistetaan suunnitelmien odotettavissa olevat ympäristövaikutukset sekä yksilöidään toimenpiteet haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai niiden lieventämiseksi.

Kun nämä ennakkoon analysoidut uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet on lopulta nimetty lupaviranomaisen toimesta helmikuuhun 2026 mennessä, tulee lupamenettelyjen edetä niillä sujuvammin kuin muualla. Nopean kehittämisen alueilla toteutettavat uusiutuvan energian hankkeet vapautettaisiin YVA-lain mukaisesta YVA-menettelystä sekä tarvittaessa luonnonsuojelulain mukaisesta Natura-arvioinnista. Alueille toteutettavien uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjen määräajat olisivat myös lyhyemmät kuin muilla alueilla.

Huomionarvoista kuitenkin on, että YVA-menettelystäkin vapautetut hankkeet tulisi tarkastella siltä varalta, että ne aiheuttavat sellaisia erittäin todennäköisesti merkittäviä haittavaikutuksia, joita ei voitu ennakoida alueen nimittämisvaiheessa. YVA-menettelystä vapautettujen hankkeiden seulonnassa on tarkoitus tunnistaa nämä ennakoimattomat haitalliset vaikutukset, ja tarvittaessa arvioida ne tarkemmin YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämiselle on asetettu RED III -direktiivissä ja kansallisesti ympäristön kannalta pitävät reunaehdot. Nopean kehittämisen alueiksi tulisi siis lähtökohtaisesti nimetä ympäristövaikutusten näkökulmasta suotuisia alueita. Nopean kehittämisen alueille tarkoitettujen hankkeiden ei siis odoteta täyttävän YVA-lain kansallisia soveltamiskäytäntöjä.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei myöskään puututa kunnan alueidenkäyttöä koskevaan oikeuteen. Kunnat voisivat jatkossakin päättää kaavoittaa tai olla kaavoittamatta kyseistä uusiutuvan energian tuotantomuotoa kyseisille alueille. Päätöksen nimeämisestä koskevaan säännökseen lisättäisiin myös lupaviranomaisen velvollisuus tiedottaa kuntia alueiden valmistelusta sekä pyytää kuntien mielipiteet siitä. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että säännökseen tulisi lisätä vastaava mahdollisuus myös maakuntien liitoille, sillä uusiutuvan energian hankkeet ovat usein myös seudullisia ja niitä on usein vireillä alueille, joilla ei ole kuntakaavoja. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet ovat sikäli olennaisia myös maakuntakaavoituksen kannalta.

RED III -direktiivin ja esitetyn kansallisen toimeenpanon johtoajatuksena on näiden artiklojen osalta se, että hankekohtaisesta kattavasta vaikutusten arvioimisesta siirryttäisiin näiltä osin alueperusteisesti ennakoivaan arviointitapaan. Näin tavoitellaan yksittäisten laitosten lupamenettelyjen yksinkertaistamista ja sujuvoittamista silloin, kun ne sijoittuvat valtion lupahallinnon ennakkoon huolellisesti arvioimille uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille, joilta ei saa aiheutua merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Varsinais-Suomen liitto pitää lausuttavaa luonnosta hallituksen esitykseksi kokonaisuutena asianmukaisena ja perusteltuna tapana toimeenpanna RED III -direktiiviä kansalliseen lainsäädäntöön. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen nimeämisestä koskevaan säännökseen tulisi kuitenkin kuntien ohella lisätä myös maakuntien liitot tiedotettavina osapuolina sekä mielipiteen antajina, kun valtion valtion lupa- ja valvontavirasto valmistelee alueiden nimeämistä.

Mäkynen Heli
Varsinais-Suomen liitto